

**DOHOVOR RADY EURÓPY
O PREDCHÁDZANÍ NÁSILIU
NA ŽENÁCH A DOMÁCEMU
NÁSILIU A O BOJI
PROTI NEMU**

Istanbulský
dohovor

V BEZPEČÍ PRED STRACHOM
V BEZPEČÍ PRED
NÁSILÍM

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

AKÝ JE ÚČEL DOHOVORU?

■ Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácejmu násilliu a o boji proti nemu je najďalekosiahlejším medzinárodným zmluvným dokumentom venovaným tomuto závažnému porušovaniu ľudských práv. Dohovor, ktorého cieľom je dosiahnuť nulovú toleranciu voči tomuto typu násillia, je významným krokom k vytvoreniu bezpečnejšej Európy a sveta.

■ Predchádzanie násilliu, ochrana obetí násillia a trestné stíhanie páchatel'ov predstavujú základné prvky Dohovoru. Cieľom dohovoru je zároveň zmeniť cítenie a myslenie jednotlivcov a to tak, že nabáda všetkých členov spoločnosti, najmä mužov a chlapcov, k zmene postojev. Dohovor v zásade predstavuje obnovenú výzvu na posilnenie rovnosti medzi ženami a mužmi vzhľadom na to, že násillie na ženách má hlboké korene v nerovnosti medzi ženami a mužmi v spoločnosti, a k jeho pretrvávaniu prispieva kultúra tolerancie a popierania.

NOVÁTORSKÉ PRVKY DOHOVORU

■ Dohovor považuje násillie na ženách za porušovanie ľudských práv a za formu diskriminácie. To znamená, že ak štáty nereagujú primeraným spôsobom na danú formu násillia, musia za to niešť zodpovednosť.

■ Dohovor je prvým medzinárodným zmluvným dokumentom, ktorý obsahuje definíciu rodu. Znamená to, že dnes sa uznáva nielen príslušnosť žien a mužov k ženskému či mužskému rodu z biologického hľadiska, ale aj existencia spoločensky vytvorenej kategórie rodu, v ktorej sa ženám a mužom pripisujú určité osobitné roly a vzory správania sa. Výskum ukazuje, že určité roly a vzory správania sa môžu prispievať k acceptovaniu násillia na ženách.

■ Dohovor ustanovuje druhy trestných činov, ako je mrzačenie ženských pohlavných orgánov, manželstvá z donútenia, nebezpečné prenasledovanie, nútené umelé prerušenie tehotenstva a násillná sterilizácia. To znamená, že štáty budú po prvý krát povinné zaviesť tieto závažné trestné činy do svojho právneho poriadku.

■ Dohovor vyzýva na účasť všetkých relevantných štátnych orgánov a zložiek s cieľom zabezpečiť koordinovaný prístup k otázke násillia na ženách a domáceho násillia. To znamená, že štátne orgány by nemali konať oddelene od mimovládnych organizácií, ale mali by vypracovať protokoly o vzájomnej spolupráci.

AKÉ POVINNOSTI VYPLÝVAJÚ Z DOHOVORU PRE ŠTÁTY?

PREVENCIA

- ▶ zmeniť postoje, rodové roly a stereotypy vedúce k akceptovaniu násilia na ženách;
- ▶ zabezpečiť vzdelávanie odborníkov, ktorí pracujú s obeťami násilia;
- ▶ zvýšiť povedomie o jednotlivých formách násilia a o ich traumatizujúcej povahe;
- ▶ začleniť učebné materiály o otázkach rovnosti do učebných osnov na všetkých stupňoch vzdelávania;
- ▶ spolupracovať s mimovládnyimi organizáciami, médiami a súkromným sektorom s cieľom osloviť verejnosť.

OCHRANA

- ▶ zabezpečiť, aby v centre pozornosti všetkých opatrení boli potreby a bezpečnosť obetí;
- ▶ zriadiť špecializované podporné služby na poskytovanie zdravotníckej pomoci, ako aj psychologického a právneho poradenstva obeťam a ich deťom;
- ▶ vybudovať dostatočný počet útulkov a zriadiť bezplatné telefonické linky dôvery s nepretržitou prevádzkou.

TRESTNÉ STÍHANIE

- ▶ zabezpečiť, aby násilie na ženách bolo ustanovené ako trestný čin, a aby sa náležite trestalo;
- ▶ zabezpečiť, aby nebolo prípustné obhajovať akýkoľvek akt násilia kultúrou, zvyklosťami, náboženstvom alebo jeho páchanie „v mene cti“;
- ▶ zabezpečiť obeťam násilia prístup k osobitným ochranným opatreniam počas vyšetrovania ako aj súdneho konania;
- ▶ zabezpečiť, aby orgány činné v trestnom konaní a súdne orgány zareagovali okamžite na žiadosť o pomoc, a aby primerane riešili nebezpečné situácie.

INTEGROVANÉ POLITICKÉ STRATÉGIE

- ▶ zabezpečiť, aby všetky hore uvedené opatrenia tvorili komplexný a koordinovaný súbor politických stratégií, a aby poskytovali súhrnnú odozvu na násilie na ženách a domáce násilie.

NA KOHO SA DOHOVOR VZŤAHUJE?

■ Dohovor sa vzťahuje na ženy a dievčatá akéhokoľvek pôvodu bez ohľadu na vek, rasu, náboženstvo, sociálny pôvod, štatút migrantky alebo sexuálnu orientáciu. Dohovor uznáva existenciu skupiny žien a dievčat, ktoré sú často vystavené väčšej hrozbe násilia, a upozorňuje na nevyhnutnosť zabezpečiť im prostriedky pre ich špecifické potreby. Okrem toho vyzýva štáty k tomu, aby dohovor uplatňovali aj na ostatné obeť domáceho násilia, ako napríklad na mužov, deti a staršie osoby.

KTORÉ TRESTNÉ ČINY DOHOVOR USTANOVUJE?

■ Podľa dohovoru sú zmluvné štáty povinné zaviesť trestnoprávnu zodpovednosť alebo iný postih za tieto činy:

- ▶ domáce násilie (fyzické, sexuálne, psychické alebo ekonomické);
- ▶ nebezpečné prenasledovanie;
- ▶ sexuálne násilie vrátane znásilnenia;
- ▶ sexuálne obťažovanie;
- ▶ manželstvá z donútenia;
- ▶ mrženie ženských pohlavných orgánov;
- ▶ nútené umelé prerušenie tehotenstva a násilná sterilizácia.

■ Vysiela sa tým jasný signál, že násilie na ženách a domáce násilie nie je súkromnou záležitosťou. Práve naopak, aby sa zdôraznil obzvlášť traumatizujúci následok trestných činov páchaných v rámci rodiny, páchatelovi sa môže uložiť vyšší trest v prípade, že obeťou je jeho manžel/manželka, partner/partnerka, alebo iný člen rodiny.

AKO SA DOHLIADA NAD UPLATŇOVANÍM DOHOVORU?

— Dohovor zriaďuje monitorovací mechanizmus na hodnotenie uplatňovania jeho ustanovení v praxi. Tento monitorovací mechanizmus pozostáva z dvoch pilierov: *Skupiny expertov pre boj proti násiliu na ženách a domácejmu násiliu (GREVIO)*, nezávislého expertného orgánu, a *Výboru zmluvných strán*, politického orgánu zloženého z oficiálnych predstaviteľov zmluvných strán dohovoru. Ich zistenia a odporúčania pomôžu zabezpečiť dodržiavanie dohovoru zo strany štátov a zaručiť jeho dlhodobú účinnosť.

www.coe.int/conventionviolence
conventionviolence@coe.int

SLK

www.coe.int

Rada Európy je najvýznamnejšou organizáciou na ochranu ľudských práv na európskom kontinente. Rada Európy má 47 členských štátov, vrátane 28 členských štátov Európskej únie. Všetky členské štáty Rady Európy podpísali Európsky dohovor o ľudských právach zameraný na ochranu ľudských práv a na podporu demokracie a právneho štátu. Európsky súd pre ľudské práva dohliada na dodržiavanie dohovoru v členských štátoch.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE